

VÄLIKYSYMYS 1/2010 vp

Pienituloisten toimeentulon turvaaminen

Eduskunnan puhemiehelle

Suomi pohjoismaisena hyvinvointiyhteiskuntana on turvannut menneinä vuosikymmeninä kohutuullisen taloudellisen ja sosiaalisen tasa-arvon kaikille väestöryhmille. Viime vuosina tuloerot ja erityisesti alimman perusturvan jälkeensä jääneisyys ovat kuitenkin kasvaneet. Muutamista kehennustoimenpiteistä huolimatta opiskelijoiden, työttömien, yksinhuoltajaperheiden ja pienehkön eläkkeen varassa elävien eläkeläisten asema heikkenee selvästi alkaneena vuonna. Heille ei nyt tule tasokorotuksia. Ansoeläkkeellä olevienkin eläke nousee vain muutamasta sentistä euroon.

Hyvinvointipalveluiden järjestämisestä vastuun kantavat kunnat ovat suurissa talousvaikeuksissa. Kuntien velan ennustetaan tänä vuonna kasvavan entisestään noin 1,4 miljardilla eurolla.

Kunnallisveron ja maksujen sekä vuokrien ja muiden asumiskustannusten korotukset merkitsevät tuntuvaa elintason huononnusta erityisesti köyhimmille. Kuntatalouden nopeasti syvenevä kriisi tarkoittaa paitsi kunnallisten peruspalvelujen tason ja saatavuuden heikkenemistä myös mm. toimeentulotuen ja omaishoidon tuen saamisen vaikeutumista. Tästä kärsivät eniten vähävaraisimmat lapsiperheet, sairaat, työttömät ja eläkeläiset.

Eräitä yksittäisiä etuuksia on tällä vaalikaudella tarkistettu, mutta tämä ei muuta sitä todellisuutta, että kokonaisuudessaan etuuksien varassa olevat ovat köyhtyneet muun yhteiskunnan ja muiden väestöryhmien vaurastuessa. Keskeiset perusturvaetuudet ovat jääneet tuntuvasti jäl-

keen ansioiden kehityksestä. Etuuksien jälkeensä jääneisyydestä johtuva korotustarve on keskeisten etuuksien kohdalla vähintään 20—30 prosenttia.

Hallituksen toimilla loitonnutaan kauaksi pohjoismaisen hyvinvointivaltion tavoitteesta pyrkiä väestöryhmien välisten tulo- ja hyvinvointierojen kaventamiseen. Hallituksen keskeiset ministerit, pääministeri ja elinkeinoministeri, ovat julkisuudessa esittäneet muutoksia hallituksen hyvätuloisia suosivaan verolinjaan. Tekoihin ei kuitenkaan ole ryhdytty.

Hallitus asetti näyttävän elkein sosiaaliturvan uudistamiskomitean, jonka tavoite oli pyrkiä köyhyden vähentämiseen. Komitea kuitenkin epäonnistui työssään, ja täsmälliset esitykset köyhyden poistamiseksi jäivät puuttumaan.

Kun raja-arvona käytetään ns. EU:n köyhyysrajaa, joka on 60 prosenttia mediaanitulosta, köyhiin kotitalouksiin kuului Suomessa vuonna 2008 lähes 700 000 henkilöä eli 13,2 prosenttia väestöstä. Köyhien ryhmän sisälläkin tuloerot kasvoivat, ja yhä useamman köyhän tulotaso jäi entistä kauemmaksi keskivertotulonsaajasta. Köyhien reaaliset keskitulot laskivat vuodesta 2007. Suomessa on yhä enemmän myös absoluuttisesti köyhiä ihmisiä ja lapsiperheitä. Tästä huolimatta hallitus laiminlyö köyhyden syihin tarttumisen ja keskittyy tekemään veronkevennyksiä suurituloisia suosien.

Se summa, jolla köyhän kotitalouden tulot keskimäärin alittavat köyhyysrajan, on kasvanut voimakkaasti 2000-luvulla. Vuonna 2008 tämä ns. köyhyysvaje oli 16,7 prosenttia, kun se vielä

edellisvuonna oli 15,1 prosenttia. Lapsiköyhyys laski aavistuksen vuodesta 2007 vuoteen 2008. Silti lapsiköyhyys on puolitoista prosenttiyksikköä suurempi kuin vuonna 2005. Tämä kehitys on kaikkein huolestuttavinta.

Lapsiperheille köyhyys merkitsee sitä, että harrastukset ja virkistäytyminen jäävät vähäisemmiksi kuin tavallisissa lapsiperheissä. Pahimmillaan köyhyys on vaatetuksen ja ravinnon niukkuutta sekä syrjäytymistä muusta yhteiskunnasta ja kanssaihmisistä. Pysyvään toimeentulon niukkuuteen liittyy helposti myös vanhempien elämänhallinnan heikentyminen.

Hyvinvointi syntyy työnteon kautta. Hallitus kuitenkin laiminlyö tehokkaat toimenpiteet työllisyyden hoitamiseksi ja pitää työvoimapolitiikan määrärahat aivan liian alhaisella tasolla. Talouden elvytystoimet ovat olleet tehotomia. Ongelmat kärjistyvät kuluvana kevätkautena, sillä työttömien ja pitkäaikaistyöttömien määrä kasvaa vielä tuntuvasti, vaikka talous kääntyisikin tänä vuonna selvään kasvuun. Monilla alueilla maassamme työttömyys uhkaa jäädä korkeaksi useaksi vuodeksi ja aiheuttaa kasvavia toimeentulo-ongelmia ja eläkeläisköyhyyden syvenemistä.

Julkisen talouden kestävyys vaatii työurien pidentämistä. Hallituksen asettamien työryhmien

neuvottelut työurien pidentämiskeinoista ovat nekin umpikujassa. Näissä neuvotteluissa on ollut esillä esimerkiksi ikääntyneiden työttömien työttömyysturvan heikentäminen poistamalla työttömyysturvan lisäpäivät. Näköpiirissä ei ole tilannetta, joka turvaisi ikääntyneiden uudelleen työllistymisen. Siksi lisäpäivät menettävälle työtömille niiden menettäminen johtaa köyhyyteen, joka jatkuu myös eläkkeellä.

Edellä olevan perusteella ja Suomen perustuslain 43 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan välikysymyksen:

Mihin pikaisiin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä työttömien, eläkeläisten, yksinhuoltajaperheiden ja opiskelijoiden aseman heikkenemisen estämiseksi ja

aikooko hallitus ehdottaa eri perusturvaetuksien tasokorotusta ja säilyttää työttömyysturvan lisäpäivät nykyisellään sekä esittää väestöryhmien välistä oikeudenmukaisuutta lisääviä ja sosiaaliturvan rahoituksen turvaavia veroratkaisuja?

Helsingissä 12 päivänä helmikuuta 2010

Annika Lapintie /vas
Paavo Arhinmäki /vas
Pentti Tiusanen /vas
Merja Kyllönen /vas
Mikko Kuoppa /vas
Esko-Juhani Tennilä /vas
Matti Kauppila /vas
Matti Kangas /vas
Markus Mustajärvi /vas
Jyrki Yrttiaho /vas
Veijo Puhjo /vas
Kari Uotila /vas
Minna Sirnö /vas
Martti Korhonen /vas
Jaakko Laakso /vas

Eero Heinäluoma /sd
Miapetra Kumpula-Natri /sd
Jukka Gustafsson /sd
Ilkka Kantola /sd
Johannes Koskinen /sd
Kari Rajamäki /sd
Matti Saarinen /sd
Tero Rönni /sd
Susanna Huovinen /sd
Satu Taiveaho /sd
Tuula Peltonen /sd
Heli Paasio /sd
Rakel Hiltunen /sd
Anneli Kiljunen /sd
Marko Asell /sd

VK 1/2010 vp — Annika Lapintie /vas ym.

Reijo Laitinen /sd
Sirpa Paatero /sd
Tarja Filatov /sd
Lauri Kähkönen /sd
Saara Karhu /sd
Reijo Kallio /sd
Maria Guzenina-Richardson /sd
Jutta Urpilainen /sd
Matti Ahde /sd
Pia Viitanen /sd
Antti Kalliomäki /sd
Merja Kuusisto /sd
Erkki Tuomioja /sd
Sinikka Hurskainen /sd

Katja Taimela /sd
Jouko Skinnari /sd
Tarja Tallqvist /kd
Kari Kärkkäinen /kd
Leena Rauhala /kd
Bjarne Kallis /kd
Toimi Kankaanniemi /kd
Sari Palm /kd
Päivi Räsänen /kd
Raimo Vistbacka /ps
Pentti Oinonen /ps
Pietari Jääskeläinen /ps
Pirkko Ruohonen-Lerner /ps
Pertti Virtanen /ps